

Ričards
Ingremis
Nēmiera
gars

Ričards
Ingremis
Nemiera
gars



821.174-31
In 460

Vāka dizainu veidojis **Arnīs Kilbloks**.

Pirmā vāka attēls: © Adobe.Stock.com / By curto;
Adobe.Stock.com / By Laia Balart
Ceturtnā vāka foto: no Apgāda Zvaigzne ABC arhīva

Ričards Ingremš

NEMIERA GARS

Apgāda vadītāja **VIJA KILBLOKA**
Projekta vadītāja *Bārbala Simšone*
Redaktors *Aldis Vēvers*
Korektore *Zinta Stikute, Anžela Berķe*
Mākslinieciskā redaktore *Inguna Kļava Švanka*

Apgāds Zvaigzne ABC, SIA, K. Valdemāra ielā 6,
Rīgā, LV-1010. Red. nr. L-4457.
Jelgavas tipogrāfija

Šis ir ar autortiesībām aizsargāts darbs. Darba reproducēšana
vai jebkāda cita neatļauta izmantošana ir autortiesību pārkāpums.
Par autortiesību pārkāpšanu ir paredzēta atbildība Krimināllikumā 148. pantā.

© Teksts, Rīčards Ingremš, 2024

© Literārā apdare, izdevums, mākslinieciskais noformējums,

Apgāds Zvaigzne ABC, 2024

ISBN 978-9934-32-652-3

Mēdz teikt dažādi:

nav ļaunuma bez labuma; viss, kas notiek, notiek uz labu.

Bet tad: ar labiem nodomiem bruģēts ceļš dažkārt ved uz elli.

Pretrunas ir visur...

PROLOGS

Divi vīri sēdēja pie neliela, no ilgās lietošanas krietni vien apbružāta galdiņa visai necila sporta bāra pustumšās zāles pašā stūrī. Iesāņus viens pret otru, abi ar mugurām pret brūni lakotiem koka paneļiem klātajām sienām. Tās reiz rotāja košas, taču jau pirms daudziem gadiem nodrukātas, nu krietni vien pabalējušas, toties rūpīgi ierāmētas spēļu afišas un nelieli plauktiņi ar savulaik sūriem sviedriem iegūtām, bet tagad lielākoties sen aizmirstām trofejām, kā arī vairākas apgaismotas stikla vitrīnas ar dažnedažādiem komandu atribūtiem. Labi pārdomātās vietās telpā karājās ducis televizoru, un pašlaik tie visi synchroni pārraidīja iepriekšējās hokeja sezonas labākos vārtu guvumus. Kopumā tā nebija necik moderna, taču mājīga un patīkama vietīņa ar samērīgām cenām un itin pieņemamu apkalpošanu. Te varēja iedzert alu, paēst, kopā ar citiem līdzjutējiem paskatīties spēli, varbūt noslēgt kādas privātas derības par rezultātiem. Pavadīt laisku vakaru īsti bezrūpīgā garā un tad atgriezties mājās, lai nākamajā dienā atkal jūgtos iekšā savos ikdienas pienākumos.

Tādu bāru pasaulē droši vien ir simtiem, ja ne tūkstošiem.

Nekā īpaša.

Izņemot šos divus apmeklētājus.

Ieraduma vadīti, abi vīrieši bez mazākās piepūles paturēja redzeslokā visu plašo zāli, kurā apkalpojošā personāla

gan pagaidām bija gandrīz tikpat daudz, cik uz divu roku pirkstiem saskaitāmie klienti. Protams, tas tikai tādēļ, ka vēl bija gaužām agrs – īstā burzma parasti iestājas pēc stundas pusotras, ap to brīdi, kad sākās vakara futbola un basketbola spēļu translācijas.

Laiks nebija izvēlēts nejauši.

Vīriem priekšā atradās tukši šķīvji un kārtējās pilnās alus glāzes, taču nelikās, ka maltīte vai putojošais dzēriens būtu ļāvuši tiem sajust apmierinājumu un atslābināties, drīzāk jau otrādi. Viņi bija saspringti, manāmi nemierīgi, skatieni pamatā vērsti uz kādu no televizoru ekrāniem, izvairoties uzlūkot vienam otru. Pats par sevi tas gan nebija nekas pārsteidzošs: ja reiz ir paēsts un iedzerts, jāķeras vien klāt agrāk iesāktās sarunas pēdējai daļai, noslēdzošajai un pašai svarīgākajai. Tādēļ jau viņi šeit satikās, ar nolūku izvēlējušies stundu, kad apmeklētāju maz, tomēr zāle nav gluži tukša. Te varēja mierīgi apspriest lietas, nepiesaistot uzmanību.

Protams, vispārējos vilcienos abi jau bija vienojušies, citādi nemaz šeit neatrastos. Viņi zināja, ko pieprot un piedāvā, un saprata, ka spēj būt viens otram noderīgi. Un tomēr pazīstami pārāk nesen, lai varētu uzticēties. Viņus gan iepazīstināja pārbaudīti, lojāli ļaudis, bet tas nebija viens un tas pats. Kopā strādāt grasījās tieši šie divi, un domstarpību gadījumā arbitra lomu neviens neuzņemtos. Attiecības un paļaušanās uz partneri jāveido pašiem.

Viens bija samērā neliela auguma, sīksts un stiegrains, tumsnēju ādu, taisniem, melniem matiem un mazliet atgādināja indiāni, bet otrs – pretstats pirmajam gandrīz vai jebkurā aspektā – tukls divmetrīgs milzis ar bālu seju un izplūdušiem vaibstiem, šķietami nekaitīgs, taču vērīgām

pētošām acīm. Augstā piere nekļūdīgi liecināja par trenētu saprātu. Darītājs un domātājs.

Mazliet aprunājoties ar katru atsevišķi, būtu viegli konstatēt, ka ne tikai izskata, bet arī interešu ziņā vīrieši ir pilnīgi atšķirīgi. Patiesību sakot, abiem vispār nebija nekā kopīga. Izņemot iecerēto. Pat šis sporta bārs bija savdabīgs kompromiss starp abu vēlmēm. Viens būtu izvēlēties lētu, apšaubāmas kvalitātes ēstuvi, vislabāk kaut kur pilsētas autoostas tuvumā, kur klientus apkalpoja, bet nekad neiegaumēja. Otrs labprātāk satiktos vienā no tiem izsmalcinātajiem bāriem, kuros valdīja klusināts apgaismojums, klubkrēsli bija pārvilkti ar īstu ādu, bet fonā skanēja klaviermūzika vai varbūt viegls džezs – protams, dzīvu muzikantu izpildījumā, nekādu ierakstu.

– Tātad tu uzskati, ka mums izdosies. Ka mēs to varam. – Lai gan jautājuma formā, šīs frāzes izklausījās drīzāk kā apgalvojums, kad sarunbiedrs vēlreiz precizēja otra sacīto:

– Pats par sevi saprotams. Kamēr vien tu spēsi pildīt savu darba daļu, par manējo vari neraizēties.

– Tavējā ir sarežģītāka. Daudz faktoru.

– Taisnība. Bet bez tavas palīdzības nekas nevar notikt. Vismaz ne tā, kā mēs to gribam. Un tā ir tava ideja, neaizmirsti to!

Abi mehāniski iedzēra pa malkam alus, it kā vēlreiz apdomājot šo secinājumu.

Jā, diametrāli pretēji, taču viņi bija vajadzīgi viens otram. Iecerētais patiešām bija paveicams tikai tā, kopīgiem spēkiem, katram liekot lietā savas labākās īpašības, vai arī par to visu vajadzēja vienkārši aizmirst.

– Sakari?

– Mums jābūt piesardzīgiem, ļoti piesardzīgiem. Sākot no šodienas, vairs nekādu personīgu tikšanos, varbūt tikai kādu reizi gadā vai tad, ja tās būs kritiski nepieciešamas. Citādi tagad, kad esam vienojušies, tās ir ne tikai bīstamas, bet arī liekas. Es tev iedošu savu pastkastes adresi – tā ir anonīma, atrodas pasta nodaļā. Tu sev atvērsi tādu pašu jebkurā sev ērtā vietā. Tie būs mūsu parastie saziņas kanāli. Jā, lēni, toties uzticami un grūti pārtverami. Telefona zvans būtu pieļaujams tikai ārkārtas situācijā un tikai no maksas automāta, tad tas pasargās vismaz vienu no mums.

– Izklausās saprātīgi. Bet mums vajadzēs satīties, lai...

– Nē, nevajadzēs. Un vispār par to pārāgri runāt. Kad būs, ko dalīt, tad arī lemsim. Man ir dažas idejas, es to nokārtošu.

– Ja reiz par to runājam, – cik ilgu laiku tev vajadzēs, lai sagatavotos?

Vēl viens mirklis klusuma, vēl pa malkam alus.

– Es teiktu – ar divām nedēļām vairumā gadījumu pietiks. Plus nedēļa tāpat vien, drošībai.

– Pieņemami. Pašlaik man jau ir padomā viena iespēja, apmēram pēc mēneša, tāpēc es jautāju.

– Kur?

– Tepat netālu. Var teikt, kaimiņos.

– Tad ķeramies klāt, kādēļ vilcināties? Process ir jāpārbauda darbībā. Vai tur paredzama liela ķēpa?

– Nē. Manuprāt, pirmajam piegājenam īsti atbilstošs kumoss.

– Man tas patīk.

– Labi, līdz nedēļas beigām atsūtīšu tev nepieciešamās detaļas. Uz to pastkasti.

– Sarunāts.

– Un cik ilgi...?

– Es teiktu, četrus līdz sešiem nedēļu laikā ieguvumam vajadzētu kļūt taustāmam. – Viņš būtu varējis teikt “pēc mēneša vai pusotra”, tomēr izvairījās no aptuveniem apzīmējumiem, kad vien tas bija iespējams. Precizitāte ļāva iecerēm izklausīties ticamākām un sekmēja paša reputāciju.

– Nav slikti, nepavisam nav slikti. Pauzes starp *akcijām*?

Sarunbiedrs paraustīja plecus, jo šoreiz skaidra atbilde nebija iespējama.

– Vismaz pāris mēnešu, – viņš apdomīgi atbildēja.

– Varbūt pat vairāk, tas atkarīgs no darba apjoma, formāta, vietas. Par vienu varam būt droši – steiga un alkātība mūs piebeigs. Strādāsim lēni.

– Piekrītu... Tātad divas vai trīs reizes gadā būtu optimāli?

– Varbūt pat četras, bet noteikti ne vairāk, citādi mums ātri kļūs par karstu. Esi pārliecināts, ka varēsi to nodrošināt?

– Jā.

Viens vienīgs vārds, bet pateikts ar stūrgalvīgu apņēmību.

– Ļoti labi.

Līdz ar to saruna bija beigusies.

Glāzēs vēl putoja alus, tādēļ viņi turpināja sēdēt, pārdomās iegrimuši, pie sevis analizējot sarunu un aplēšot, vai nav aizmirsts nekas svarīgs.

Šķiet, ka ne.

Pieaicinājuši viesmīli, abi norēķinājās par maltīti. Katrs par sevi, skaidrā naudā, atstājot saprātīgu dzeramnaudu.

Kopā iznāca uz ielas patīkamā vakara vēsumā, brīdi noraudzījās transporta plūsmā un garāmgājējos, tad gandrīz vienlaicīgi pamāja viens otram ar galvu, taču nepaspieda uz atvadām roku.

Visai simboliski.

Vīriešu starpā bija valdījusi sapratne, vienošanās, bet, kā jau teikts, ne uzticēšanās.

Vismaz pagaidām ne.

Varbūt vēlāk. Varbūt nāksies sadarbību pārtraukt. Lai nu kā, sākumam pietiks ar to, kas ir. Viņi bija metušies uz vienu roku, lai taisītu naudu, jo katrs varēja izdarīt to, ko otrs neprata. Izdevīgas attiecības, kam vajadzēja nest krietnu peļņu.

Nekā personīga.

Aptuveni pēc trim mēnešiem viņi izlēma satīties vēlreiz.

Šoreiz – lidostā, turklāt ar tādu aprēķinu, ka pēc sarunas katram jādodas uz savu galamērķi ar stundas intervālu, respektīvi, viņi jau atradās tajā zonā, kas pieejama tikai pasažieriem un personālam. Šeit neviens nepievērš ne mazāko uzmanību tam, kurš ar ko plāpā, un arī nepiederošām personām piekļuves nav. Videonovērošana gan nebija patīkama lieta, tomēr ar to nācās samierināties.

Abi apsēdās kafetērijā un pasūtīja dzērienus.

Paša sakāmā nebija daudz.

Viens no vīriešiem izņēma no sava apjomīgā portfeļa pabiezu ādas dokumentu mapi un nolika sev blakus uz brīvā krēsla. Apmēram stundas ceturksni viņi sarunājās par šo un par to, tad mapes īpašnieks ieskatījās pulkstenī,

paņēma portfeli un, pateicis vēl dažus vārdus, veikliem soļiem devās prom. Mape palika guļam, kur bijusi.

Otrais uzkavējās vēl kādu brīdi, iztukšoja savu glāzi un tad izlikās pēkšņi ieraugām aizmirsto lietu. Piecēlās, ieskatījās pulkstenī un, samaksājis par dzērieniem, aizgāja tajā pašā virzienā, kur pirmīt viņa paziņa, ar cerību to vēl noķert un atdot mapi – vismaz tāds iespaids varētu rasties nejaušam novērotājam.

Un vēl viena būtiska detaļa: šoreiz atvadoties vīrieši apmainījās spēcīgiem rokasspiedieniem.

1. NODAĻA

GANDRĪZ IKDIENIŠĶS RĪTS

Džeimss Kavano atvēra acis, pagrieza galvu un uzmeta skatienu uz naktsгалdiņa novietotajam modinātājpulkstenim – lielam, vecmodīgam laikrādim smagnējā metāla korpusā.

Bez dažām minūtēm seši no rīta.

Paredzami.

Nu jau vairākus gadus Kavano bez jebkādam grūtībām katru rītu modās tieši šajā laikā, un tās retās reizes, kad acu atvēršanai tomēr izrādījās nepieciešama modinātāja uzstājīgā tarkšķēšana, negadījās bieži.

Juzdamies atpūties, spirts un enerģijas pilns, Kavano piecēlās gultā sēdus un nolaida basās kājas uz spožās, gludās, nesēn pašrocīgi noslīpētās un divkārt nolakotās cietkoka dēļu grīdas, pirms remonta gan visai nolaistās un apbružātās.

Pirms pāris gadiem viņam palika sešdesmit (jā, *palika*; tikai fakts kā tāds, jo jubileja dažādu iemeslu dēļ netika kaut kā īpaši svinēta vai atzīmēta), tomēr pēdējā laikā viņš allaž modās tieši tāds – labā garastāvoklī, kundrs, gatavs kārtējai jaunai dienai.

Agrāk gan viss bija pavisam citādi. Kavano bija pārcie-
tis vairākus ilgstošus periodus, kad katru rītu izjuta vien

bezglīgu nogurumu un nevēlēšanos līst ārā no mīgas, lai nevajadzētu no jauna stāties pretī visām tajā dienā iepļānotajām un arī neparedzamajām darīšanām. Tajos laikos noskaņojums mēdza būt nelāgs no paša nomoda brīža, bet, ierodoties darbā, jau pirmie telefona zvani vai ienākošās ziņas to bieži vien padarīja vēl nomācošāku. Ne nu gluži katru dienu, tomēr diezgan regulāri. Laimīgā kārtā tās dienas bija palikušas tālā pagātnē.

Būdams ieradumu cilvēks, noteiktos laikos darīdams noteiktas lietas, Kavano piecēlās un, ietīnīes halātā, vispirms piegāja pie stiklotajām balkona durvīm, līdz galam atraujot vaļā biezos aizkarus.

Izrādījās, iepriekšējā naktī bija pamatīgi lijis un asfaltētā pagalma zemākajās vietās izveidojušās vairākas lielas peļķes, toties tagad pār pretējo namu sarkanbrūno dakstiņu klātajiem jumtiem cēlās spoža saule un tās siltie stari maigi glāstīja ainavu, vēl piešķirdami tai vasaras spilgtās krāsas, kurām drīz tomēr lemts nenovēršami izbālē, jo tuvojās rudens.

Kavano apņēmīgi atbīdīja slidošās durvis un ļāva agrīni dzestrajam rīta gaisam ieplūst mājoklī. Tīri tehniski – dieņesta dzīvoklī, taču kāda starpība, ja reiz bizness piederēja viņam vienam pašam?

Interesanti, lietus šalkoņu viņš nemaz nebija dzirdējis, lai gan, spriežot pēc ūdens paltīm, gāzienam vajadzēja būt pamatīgam. Ciešs miegs, gluži kā jaunībā, vairs nekādu saraustītu vai bezmiega nakšu...

Dažas minūtes pastāvējis uz sliekšņa, viņš atgriezās istabā, atkal novilkta halātu, rāmām kustībām izvingrināja plecu muskuļus un uzsāka ikdienišķo pievilkšanos pie stieņa. Viņa ārsts bija pārliecināts, ka tas aiztaupīs

Kavano liekas problēmas ar muguru un noturēs locekļus vajadzīgajā tonusā. Pievilkšanās un garas pastaigas, kad vien iespējams, – pēc ārsta domām, tas bija viss, kas šim allaž darbīgajam pacientam būtībā nepieciešams, un saņemtās instrukcijas tika izpildītas mats matā, turklāt no laba prāta. Tagad arī dakteris bija viens no viņa daudzajiem pastāvīgajiem klientiem.

Stundas ceturksni vēlāk Kavano ar kafijas krūzi rokā apsēdās savā iemīļotajā, no bambusa darinātajā balkona krēslā un ar baudu aizkūpināja kubiešu darinājumu – resno *Bolivar* cigāru. Tā bija spēcīga tabaka, turklāt leģendārā Kastro dzimtenē ar rokām uztītais smēķis pamatīgi garš, tādēļ parasti viņš to aizsāka šādi, pašā rīta agrumā, un tad ar daudziem pārtraukumiem drusku pa druskai niekojās visas dienas garumā, bet pēdējo trešdaļu parasti pabeidza vakarā, pēc darba, piedevām iemalkojot iecienīto *Bordeaux* sarkanvīnu.

Ja tā padomā, cigāri un vīns bija vienīgie netikumi, kurus Kavano sev atļāva (dakteris, īsts francūzis būdams, iebilda tikai pret pirmo, bet ne otro), pievakarēs pievienojot tam vēl trešo, taču par netikumu to nenosauksi, – drīzāk gan par aizraušanos, proti, džezu, ko viņš klausījās savā jaudīgajā stereoiekārtā un nekad nelaida garām iespēju papildināt iespaidīgo kolekciju ar kārtējo albumu – starp citu, šis paradums bija aizsācies vēl ilgi pirms visām pārmaiņām.

Ņemot vērā savas pašreizējās nodarbošanās specifiku, priekšā stāvošie darbi rādījās tikpat paredzami un vienkārši kā iepriekšējā dienā un droši vien arī katrā nākamajā. Nekā tāda, par ko vajadzētu iespringt vai kā īpaši saplānot. Kavano aizdomājās par pagaidām vēl attālo nedēļas

nogali, precīzāk, svētdienu. Gruzdošais cigāra gals savdabīgā veidā asociējās ar lēnu pastaigu gar upi, un Kavano pavīpsnāja, jo zināja, kur tieši varētu aizbraukt.

Bez desmit minūtēm septiņos Kavano ielika tukšo kafijas krūzi izlietnē, uzvilka mugurā tumšzilo darba kombinzonu ar sarkani baltajām *Esso* degvielas uzpildes stacijas uzšuvēm un devās lejup pa kāpnēm. Kopš pašiem pirmsākumiem katru darba dienu viņš atvēra savu uzņēmumu precīzi septiņos no rīta un neredzēja iemeslu, kādēļ šai dienai vajadzētu būt atšķirīgai.

Kavano vērīgi pārskatīja savu nelielo saimniecību, taču neredzēja neko tādu, kas prasītos piekārtojams, tādēļ noāķēja plastmasas ķēdes, kas naktī formāli aizšķērsoja benzīntanka iebrauktuvi un izbrauktuvi, un apmierināts sajūtās pilnīgi gatavs jaunai darbdienai.

Apmēram tādai pašai kā visas iepriekšējās.

Bet ar vienu būtisku izņēmumu.

2. NODAĻA

BIZNESS KĀ DZĪVESVEIDS

No pirmā acu uzmetiena šo visiem standartiem atbilstošo un kaut kādā mērā saviem konkurentiem tik līdzīgo nelielo degvielas uzpildes staciju Francijas dienvidos amerikānis Džeimss Kavano nopirka pirms vairākiem gadiem, brīdī, kad izmisīgi meklēja savai dzīvei jaunu virzienu. Varētu pat teikt, ka tā atrada viņu pati, turklāt īstajā laikā visai veiksmīgas apstākļu sakritības rezultātā. Interesanti, ka tādas gadās daudz biežāk, nekā varētu domāt, – vajag tikai mācēt pamanīt un izmantot.

Kavano par to pastāstīja Žans Pjērs Abelārs, kādreizējais kolēģis, bet tagad visai veiksmīgs investīciju brokeris un viens no tiem ļoti retajiem cilvēkiem, kurus viņš šeit, Francijā, varēja saukt pat saviem draugiem. Pats Žans Pjērs savukārt ziņas ieguva no kāda darījumu partnera – jurista, kurš bija nodarbojies ar iepriekšējā benzintanka īpašnieka nesen pasludinātās maksātnespējas lietu. Tāpat vien, starp citu, pie kafijas tases, apspriežot visu ko. Bankrotējošā uzņēmuma īpašnieks, aukstasinīgi novērtējot situāciju, nezaudēja cerības atgūt daļu naudas un vismaz norēķināties ar kreditoriem, tādēļ steigšus meklēja kādu, kas būtu ar mieru šo biznesu nopirkt, faktiski pats aicināja padot šo ziņu tālāk pie jebkuras iespējas. Ņemot vērā situāciju,

prasītā cena nebija augsta un līguma nosacījumi – labvēlīgi.

Protams, tas vēl nenozīmēja tūlītēju pircēju rindu, un dienas ritēja.

– Es – degvielas tirgotājs? Turklāt mazumtirdzniecībā? – Kavano, pirmo reizi to izdzirdējis, ar greizu smīnu pārprasīja draugam, kad viņi abi kopā sēdēja Žana Pjēra omulīgās Lionas savrupmājas pagalmā un tukšoja sarkanvīna pudeli. Kopš zināma laika viņi to bija pasākuši darīt gandrīz vai ik dienas, un atlika vien jautājums, cik ilgi saimnieka sieva samierināsies. Viņai par amerikāni bija savs viedoklis, un tas netika īpaši slēpts, lai gan nepatika vēl nebija pāraugusi atklātā konfliktā. Viņas vīram, bez šaubām, bija taisnība, sakot, ka bez Kavano palīdzības šīs mājas viņu īpašumā varēja arī nemaz nebūt, tādēļ mazliet pacietības nenāktu par ļaunu – draugam šobrīd bija vajadzīgs īpašs atbalsts, taču visam ir savas robežas.

– Kāpēc ne, Džeims? – Žans Pjērs atjautāja. – Tā tev būtu laba izdevība atkal pielikt kaut kur savu roku un vienlaikus nepārstrādāties. Es zinu to vietu, pāris reižu esmu tur braucis garām: tā ir maza, burvīga mazpilsēta apmēram pusotras stundas brauciena attālumā no šejienes. Visādā ziņā tuvāk Lionai, nevis Marseļai. Tev tādas patīk. Cik atceros, tajā miestā uz nepilniem pieciem tūkstošiem iedzīvotāju ir kādi trīs vai četri benzintanki, šo konkrēto ieskaitot, tātad konkurence būtu minimāla un darba pietiks. Līdz lielajai autostrādei gan ir patālu, tas ir mīnuss, bet pašai pilsētiņai iet cauri mazākas nozīmes nacionālais ceļš, un satiksmei vajadzētu būt pietiekami rosīgai. Ar tādu uzņēmējdarbības pieredzi kā tavējā tu droši vien varētu to iestādījumu veiksmīgi darbināt, pat

īsti acis neatvēris. Pēc pāris mēnešiem konkurenti atplessām mutēm skatīsies uz tevi, bet tu par viņiem pat neiedomāsies.

– Un tomēr tu saki, ka uzņēmums ir bankrotējis, – Kavano skeptiski ieteicās un pasniedzās pēc glāzes.

– Cik nopratu no mana paziņas teiktā – turklāt es viņu īpaši neiztaujāju, tobrīd man pat neienāca prātā –, iepriekšējais saimnieks ir īsts murmulis, kas tur sācis saimniekot, negribīgi pārņemot biznesu no sava brāļa, un piedevām arī pamatīgi slinks, liels kāršu cienītājs. Nekad neesot pienācīgi rūpējies par uzņēmumu, nav ļāvis to darīt citiem, soli pa solim slīdējis lejup gandrīz desmit gadus, kamēr beidzot nogrimis pavisam. Desmit gadus, vai dzirdi? Tas izklausās cerīgi, vai ne? Ar stingru roku un pareizo pieeju...

– To visu vispirms vajadzētu pārbaudīt, – Kavano domīgi norūca, un piepeši Žans Pjērs ar lielu sajūsmu ievēroja drauga piemiegtajās acīs to intereses dzirksti, kādu nebija redzējis jau mēnešiem ilgi. Tas bija vecais Džeimss, mērķtiecīgs un neapturams, ja reiz ieraudzījis ko, no viņa viedokļa, ievērības cienīgu. – Var jau būt, ka tur patiešām ir potenciāls. Ar mazajiem uzņēmumiem dažkārt patiešām neko nevar zināt. Kārtīgs audits, pusducis steidzamāko izmaiņu, un iet tā lieta. Protams, ne jau katru reizi...

– Ja vēlies, es tev sarunāšu tikšanos ar to juristu.

– Bet vai es maz gribu ar to krāmēties?

– Tu vēl neesi tik vecs, lai apraktu sevi tur, kur galu galā izvēlēties dzīvot, un vadītu dienas uz terases, apkrāpies ar grāmatām un malkodams vīnu. Lielos apjomos tas tomēr ir neveselīgi, – Žans Pjērs pārdomāti atbildēja, jo

bija gaidījis Kavano jautājumu. – Un tu nevari turpināt mētāties no vienas vietas uz otru, kā to dari visus pēdējos gadus. Amerika, Francija, šurpu turpu... Es zinu, ka pašlaik tev ir īpaši grūti, tu esi apjucis un varbūt pat zaudējis ticību rītdienai, bet tieši tādēļ ir vajadzīga stabilitāte un kaut kāda jauna nodarbošanās. Manuprāt, tev steigšus atkal jākļūst aizņemtam un jāatgūst ticība pašam sev. Turklāt nekur jau nav teikts, ka viss jādara vienpersoniski. Noalgoti pāris izveicīgu puīšu un varēsi tēlot solīdu uzņēmuma īpašnieku. Staigāsi apkārt, kūpināsi savus cigārus un tikai pieskatīsi, lai viss notiek. Milzu peļņa tur droši vien nespīd, bet to tev nemaz nevajag, vai ne? Pats galvenais – atkal jākļūst noderīgam, pareizi? Aizņemtam. Varbūt šodien tev pašam tā neliemas, bet es zinu, ka man ir taisnība.

– Benzīntankos parasti nesmēķē, – Kavano ietiepīgi aizrādīja, palaizdams pēdējos drauga vārdus gar ausīm.

– Tad varēsi iekārtot šim nolūkam īpašu vietu kaut kur klusā stūrītī, – Žans Pjērs neļāvās iebiedēties. – Un tu vēl nezini pašu galveno – to staciju pārdod reizē ar nekustamo īpašumu, visām nepieciešamajām iekārtām un licencēm. Tu nepērc tikai biznesu vien, tas ir pilns komplekts. Un tur esot arī kaut kas dienesta apartamentam līdzīgs, tā ka dzīvot uz vietas un darboties var sākt gandrīz uzreiz, tiklīdz visi dokumenti tiks noformēti uz jaunā īpašnieka vārda. Saproti, par ko es runāju? Visa pakete! Ja ne citādi, pēc pāris gadiem varēsi to pārdot tālāk, varbūt pat ar zināmu peļņu, ja cipari līdz tam laikam būs pietiekami uzlabojušies. Uztver to kā investīciju nākotnē.

Kavano kļuva no tiesas domīgs.

Profesionāli vērtējot, Žana Pjēra teiktais nebūt neizklausījās slikti.

Viena lieta – pirkt tehniski bankrotējušu biznesu, bet pavisam cita – iegādāties to kopā ar nekustamo īpašumu un aprīkojumu, kuru vērtība tā vai citādi saglabāsies vienmēr. Dokumenti un atļaujas, kas tiks pārformētas no viena īpašnieka uz nākamo. Intuīcija teica priekšā, ka tā ir interesanta perspektīva. Smieklīgi maza salīdzinājumā ar viņa iepriekšējiem darbiem, un tomēr.

Tātad – iespēja?

Ja reiz jābūt godīgam pašam pret sevi, no Lionas viņš bija gatavs atvadīties kaut rīt, jo ar šo pilsētu tam saistījās pārāk daudz atmiņu – gan labu, gan sliktu. Ilgāk dzīvot šeit nozīmēja tikai turpināt bendēt sev nervus. Tomēr aizbraukt no šī reģiona *pavisam* arī negribējās. Lai gan arī šāds variants allaž bija iespējams, tīri instinktīvi viņš zināja, ka atgriešanās Amerikā, vienalga, Trentonā vai Akronā, nekādu dvēseles mieru nenesīs.

Kā Žans Pjērs teica?

Maza pilsētiņa Marseļas virzienā, pusotras stundas braucienā no šejienes?

Kavano tajā pusē zināja vairākas, un viņam patiešām patika tās visas – provinciālas, miegainas, pilnas senlaidīgu ēku un draudzīgu iedzīvotāju. Viņš piepeši iztēlojās sevi ejam pa bruģētu ieliņu ar iepirkumu grozu rokās un sveicinām katru pretimnācēju, no kuriem krietna daļa ar laiku varētu kļūt par viņa klientiem un paziņām.

Jauka, aicinoša ainava!

Turklāt viņu uzrunāja arī iespēja vienam pašam vadīt un vienlaikus operēt ar savu uzņēmumu, savu mazo biznesu, kurā tūlītējs darbības ieguvums redzams pēc katra

apkalpota klienta un katras dienas beigās. Ņemot vērā pieredzi, tā varētu būt interesanta pārmaiņa. Un francūzīm bija taisnība arī attiecībā uz visu pārējo. Pat vēl nezinādams prasīto cenu, par naudu Kavano neuztraucās – tā viņam bija. Skaidrā vai īpašuma veidā, atlika vien visu pareizi saplānot, bet to viņš prata.

– Tu varētu vismaz aizbraukt paskatīties, Džeims, – Žans Pjērs turpināja. – Lūdzu, dari *man* to prieku! Ja tev patiks, varēsi satikties ar juristu, tad ar kreditoriem, aprunāties par detaļām.

Kavano pastiepa roku pēc glāzes un iedzēra krietnu malku, lai iegūtu vēl dažas sekundes laika pārdomām.

– Ar visu aprīkojumu un licencēm, tu saki? – viņš pārjautāja. – Kuru no lielajām kompānijām šis benzīntanks pašlaik pārstāv?

Ar nolūku paturējis šo nozīmīgo faktu uz beigām, Žans Pjērs atieza zobus viltīgā smīnā.

– Vecīt, tev tiešām patiks. Tā ir *Esso* stacija. Cik zinu, franšīzes līgums īpašnieka maiņas gadījumā paliek spēkā.

– Re, kā...

Esso bija zīmols, ar kuru Eiropā pazina Ņūdžersijā dibināto *ExxonMobil* naftas produktu kompāniju, sākotnēji sauktu par *Standard Oil of New Jersey*.

ASV, Ņūdžersija. Kavano dzimtais štats.

Vēl viena maza, interesanta nianse par labu pozitīvam lēmumam, vismaz attiecībā uz apskati.

– Nu labi, tev taisnība, – viņš beidzot padevās. – Tas ir tā vērts, lai vismaz aizbrauktu uzмест aci. Bet tu, mans dārgais draugs, brauksi līdzī. Un būsi vainīgs pie visa, kas man nepatiks. Vienkārši tāpat, jo kādam taču jāuzņemas atbildība, vai saprati?

– Citādi nemaz nevar būt! – francūzis dedzīgi apliecināja. – Protams, mēs brauksim kopā. Es tur zinu lielisku vietīņu maltītei.

– Žan Pjēr, tu domā tikai par ēdienu.

Abi sāka smieties, jo tā tik tiešām nebija taisnība: francūzis bija tievs kā skals un galvas tiesu garāks par savu amerikāņu draugu.

Pēc vairākiem mēnešiem ar zināmām grūtībām (vai tad vispār mēdz būt citādi?), taču sekmīgi nokārtojās visas formalitātes, Džeimss Kavano beidzot kļuva par Francijas Republikā oficiāli reģistrētu uzņēmēju un *Esso* degvielas uzpildes stacijas vienīgo īpašnieku un klusībā cerēja, ka nav pastrādājis savas dzīves lielāko muļķību. Kaut gan – nē, pat vissliktākajos apstākļos tā varēja būt vien otra lielākā.

Viņš salika savu iedzīvi mašīnas bagāžniekā, ar patiesu atvieglojumu uz visiem laikiem atstāja tikai pavisam nesen noīrēto, bet jau apnikušo šauro mēbelēto dzīvoklīti un apņēmīgi devās pretī jaunajai dzīvei.

Cerams, pēdējo reizi mūžā.

Lai gan līdz sešdesmitajai dzimšanas dienai tobrīd bija atlikuši vairāki mēneši, Kavano skaidri apzinājās, cik ļoti ir noguris no visām pēdējā dzīves posma pārmaiņām.

Laiks jaunam sākumam.

Vēl reizi.

Bet pēdējo.

Apgūstamā saimniecība nebija liela, un pēc aptuveni mēnesi ilgiem sagatavošanās un iekārtošanās darbiem Kavano jutās itin lepns ar panākto rezultātu – divi no

abām pusēm ērti piebraucami degvielas sūkņi, sūkpreču veikalīņš, vieta automašīnu mazgāšanai un kompresors, lai piepumpētu riepas. Tieši tas, kas nepieciešams, un nekā lieka. Viss pilnīgā darba kārtībā, tīrs, sveigs un kārtīgs, spožās krāsās un ar visiem atbilstošajiem *Esso* firmas atribūtiem. Tās reģionālais pārstāvis bija iegriezies pie viņa pirms dažām dienām un uzteica jauno saimnieku par lielisko darbu pie atjaunošanas. Viņš izteica cerību, ka arī pārdošana tam iešot no rokas, jo iepriekšējie rezultāti esot bijuši gaužām bēdīgi.

Kavano tikai paraustīja plecus.

Kāda jēga runāt par to, kas nemaz vēl nav noticis?

Kā jau sākotnēji teikts, šī bija pietiekami kompakta stacija, lai Kavano patiešām to darbinātu viens pats, it īpaši ņemot vērā šīs mazpilsētas nesteidzīgo dzīves ritmu, pat ar visiem caurbraucējiem – tās bija visai retas reizes, kad benzīntankā uzpildīties iebruca vairākas automašīnas vienlaikus un to šoferiem nācās uzgaidīt, tomēr arī pusstundu ilga dīkstāve negadījās biežāk kā reizi nedēļā. Bet strādāt visu diennakti un bez brīvdienām – par to šeit nevarēja būt ne runas, nebija jau nekāda megapole.

Tieši tā – viņš varēja strādāt viens, tomēr pēc kāda laika, atzinīgi novērtējis pirmo mēnešu ienākumus, izlēma rīkoties citādi un nolīgt sev palīgu, kas varētu aizvietot saimnieku tad, kad viņam bija darīšanas ārpus stacijas vai gluži vienkārši gribējās pabeigt darbdienu mazliet agrāk vai izbrīvēt sev kādu papildu brīvdienu.

Kāpēc gan ne? Pat Žans Pjērs zināja, ka peļņas maksimizācija neietilpst jaunā stacijas īpašnieka plānos, naudas viņam tāpat bija gana.

Un neba nu Kavano šeit vispār pārstrādājās: pēc desmit vai piecpadsmit gadiem viss droši vien kļūs citādi un dzīve uzņems daudz straujākus apgriezienus pat šādos nostūros, bet pagaidām, kad līdz pēdējā laikā tik bieži apspriestajai, mazliet biedējošajai gadsimtu un gadu tūkstošu vienlaicīgajai mijai vēl atlicis krietns laiciņš, šejienes temps bija vairāk nekā pieņemams, vismaz no tāda cilvēka viedokļa, kurš agrāk radis rauties septiņdesmit vai pat vēl vairāk stundas nedēļā, turklāt vairumu no tām piepildīja neizbēgama spriedze un stress un nepieciešamība aktīvi darboties vienā gabalā.

Nē, šeit viss bija daudz vienkāršāk.

Visu nedēļu jaunizceptais benzīntanka darbonis katru rītu vēra vaļā savu uzņēmumu precīzi septiņos un rāmā garā apkalpoja klientus līdz pat vakaram (pēcpusdienās gan nododot pienākumus palīgam), ziemas mēnešos parasti beidzot darbu mazliet agrāk un vasaras laikā paliekot vaļā nedaudz ilgāk, bet svētdienās un svētkos viņš atpūtās kopā ar citiem, un neviens par to nebrīnījās – pārējie pil-sētiņas benzīntanki rīkojās tāpat. Turklāt būt atvērtam ne vienmēr nozīmēja strādāt ar klientiem, un Kavano drīz vien ievēroja dienas un stundas, kurās to bija ļoti maz, un iemācījās tās izmantot, lai uzturētu savu saimniecību kārtībā un visus dokumentus atbilstoši aizpildītus. Pēc visa agrāk pieredzētā šī *rosīšanās* sevis paša labā viņam patiešām sagādāja prieku.

Turklāt Žanam Pjēram izrādījās taisnība – ar konkurentiem nekādas grūtības neradās, darba šeit patiešām pietika visiem, kaut gan vēl divu vai trīs degvielas uzpildes staciju atvēršana esošo līdzsvaru droši vien sagrautu. Kavano ātri apguva šeit pieņemto cenu politiku un necentās tajā

neko mainīt, jo tirgus revolūcija viņam nebija vajadzīga. Toties viņš krietni nopūlējās, lai ieviestu paša izdomātus standartus klientu apkalpošanā – nekad neaizmirsā notīrīt vējstiklu, piedāvāja pārbaudīt eļļas līmeni motorā vai gaisa spiedienu riepas. Karstās dienās, uzpildot autobraucēja bāku līdz augšai, viņš labprāt pasniedza tam pudeli ledusauksta ūdens, bet vēsākā laikā aizstāja to ar kafiju kartona krūzītēs, kuras piepildīja no speciāli šim nolūkam uzstādītā automāta. Tie bija sīkumi, kas minimāli ietekmēja peļņu, toties radīja apmierinājumu un lika klientiem atgriezties. Skaidrs, ka amata brāļi laiku pa laikam centās nokopēt kādu no idejām, nekā sarežģīta jau tajās nebija, bet Kavano par to nekad nedusmojās – viņš vienkārši izdomāja kaut ko jaunu, un tur nu viņa asais komersanta prāts stāvēja pāri visam, lai ko arī spētu likt pretī vietējie.

Tostarp Kavano labi apzinājās, ka šajā pilsētā ir ne vien jaunprienācējs, bet arī svešzemnieks. Lai gan franciski viņš tagad runāja tikpat kā bez akcenta, vēstis izplatījās ātri, un pavisam drīz vietējie zināja, ka izputējušo *Esso* degvielas uzpildes staciju ir pārņēmis darbīgs amerikānis, kurš pagātnē ir bijis liels biznesmenis, bet nu personisku iemeslu dēļ izlēmis apmesties provincē un vada savas dienas daudz vienkāršākā darbā, turklāt dara to ļoti labi. Kāpēc tieši šeit – to neviens nezināja, bet uzdot tiešus jautājumus nelikās piedienīgi, lai gan par kādu īpašu noslēpumainības auru arī nevarēja būt ne runas. Kā cilvēkam “no citas pasaules” bija vēl viens faktors, kuru Kavano nācās paturēt prātā, ja gribēja te iedzīvoties un *sadzīvot*. Mazpilsētas apstākļos personīgai attieksmei bija ārkārtīgi liela nozīme, tādēļ Kavano no pirmās dienas centās pārņemt kaut dažus vārdus ar katru savu klientu, iegaumēt tā

paradumus attiecībā uz degvielas iepildīšanu (liet pilnu bāku vai iepildīt benzīnu par noteiktu summu? steidzamiem vai gribam dažas minūtes papļāpāt?) vai jebkuru citu nieku, kas vēlāk varēja noderēt. Ar laiku viņš zināja visu savu pastāvīgo apmeklētāju vārdus, un tie savukārt pazina omulīgo, smaidīgo amerikāni Džeimsu, pie kura uzpildīties patiešām bija viena vienīga izprieca, lai gan, dabiski, pilsētā pietika tādu autoīpašnieku, kuri strikti vairījās mainīt savus paradumus, uzpildījās tikai pie kāda no Kavano konkurentiem un uzskatīja, ka rīkojas pareizi, aizsargājot vietējos uzņēmējus un neļaujot iebraucējam justies pārāk pašapmierinātam. It kā Kavano būtu centies uzsākt cīņu ar konkurentiem.

Tā tas iesākās un turpinājās.

Laiku pa laikam Kavano mēdza iekāpt mašīnā un aizbraukt uz Lionu – visbiežāk tad, kad iegribējās pārmaiņas un kādu malku lielpilsētas dzīves ritma, taču šīs ekskursijas kļuva aizvien retākas. Lielākoties pietika vien ar apziņu, ka pilsēta bija aizsniedzamā tuvumā, ka iespējas vienmēr ir pa rokai.

Sākumā Kavano plānoja padzīvot virs sīkpreču veikaliņa iekārtotajā “apartamentā” tikai pirmo pusgadu, varbūt mazliet ilgāk, un tad atrast sev ērtāku mājokli kaut kur tuvumā un pārcelties. Mēnešiem ritot, viņš piepeši atskārta, ka negrib mainīt neko. Savdabīgā kārtā šis askētiskais mitekļis viņam iepatikās aizvien vairāk, un domas par kārtējo mītnes maiņu kļuva arvien retākas, līdz pamazām izgaisa. Ja tā padomā, viņam patiešām patika dzīvot savas darbavietas tiešā tuvumā un allaž turēt roku uz pulsa. Daži uzlabojumi un labiekārtojumi,

savlaicīgs remonts – vairāk neko nevajadzēja. Dārgs un prestižs nekustamais īpašums bija tas, ko mierīgi varēja atstāt pagātnē. Reiz viņam tas viss bija, šodien tam vairs nebija nozīmes.

Krietni vēlāk, atskatoties uz pirmajiem pāris gadiem Francijas mazpilsētiņā, varēja droši secināt, ka benzīntanka biznes tomēr ne tuvu nebija tik ienesīgs, lai padarītu Kavano bagātu, bet, kā jau teikts, viņš pēc tā nemaz netiecās, jo naudu savas dzīves laikā bija iekrājis pietiekami un pašreizējo peļņu uztvēra drīzāk kā bonusu par ieguldīto. Neparastajam projektam bija pavisam cita nozīme, un panākumi lika vien pasmaidīt par pareizi izdarīto izvēli. Darba šeit pietika, lai nekad negarlaikotos, taču nejauši izvēlētais rūpals nekad nenogurdināja. Biežāk Kavano to uztvēra kā spēli, īpatnēju socializēšanos šauri ierobežotā vidē. Savukārt vietējie iedzīvotāji, lai gan droši vien nekad nepieņemtū viņu simtprocentīgi par savējo, izturējās gana draudzīgi un labvēlīgi, tādēļ īsā laikā Kavano pilsētiņā ieguva veselu lērumu paziņu, un ar to pilnīgi pietika, lai viņš sajostos piederīgs.

Dvēselē atkal iestājās miers.

Šoreiz, cerams, uz visiem laikiem.

Pēc pirmā pusgada Kavano ar kurjeru nosūtīja Abelāram uz mājām mučeli ar visai dārgu, no apjomā ierobežotas kolekcijas nākušū vīnu ar īsu zīmīti: *“Tev izrādījās taisnība, vecais! Es to patiešām varu. Dž. K.”*